سورەتی (الفاتحة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

(١) بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان (بە ناوی ئەو خوایەی کانگای ڕحمەت و سۆزو بەزەییە).

(٢) سوپاس و ستایش هەر شایستەی خوایە و بۆ خوایە، کە خاوەن و پەروەردگاری هەموو جیهانیان و هەموو بوونەوەرە.

(٣) بەخشندەو دلۆڤانە، کانگای ڕەحمەت و میهرەبانیە (ڕەحمەتی لە دنیادا هەموو شتێکی گرتۆتەوە، بەڵام لە قیامەتدا تەنها بۆ ئیماندارانە).

(٤) خاوەن و سەرداری ڕۆژی پاداشت و سزایە (پادشای ڕۆژی قیامەت کە دادپەروەری ڕەهاو بێ سنووری تێدا بەرپا دەکات).

(٥) خوایە؛ تەنها هەر تۆ دەپەرستین و هەر لە تۆش داوای یارمەتی و پشتیوانی دەکەین (لە کاروباری دین و دنیاماندا: بەتایبەت لەوکاروبارانەدا بە تۆ نەبێت بەکەسی تر لە بەندەکانت ناکرێت).

(٦) خوایە بەردەوام ڕێنموییمان بفەرموو بۆ ئەم ڕێبازی ڕاست و دروستی ئیسلامە.

(٧) کە بەرنامە و ڕێبازی ئەوانەیە لە نازو نیعمەتی خۆت بەهرەوەرت کردوون، نەمانخەیتە سەر ڕێبازی ئەوانەی خەشم و قینیان لێگیراوە (بەهۆی ئەوەوە دەیزانن و لایانداوە)، هەروەها نەمانخەیتە سەر ڕێبازی ئەوانەش؛ کە سەرگەردان و گومڕان (بەهۆی لاساری و یاخی بوون و نەزانینیانەوە)[١]

١- (لە فەرموودەیەکی قودسیدا خوای گەورە دەفەرموێت: من نوێژم لە نێوان خۆم و بەندەی خۆم، دابەش کردووە (مەبەستیشی فاتیحەیە کە بەشێکی سەرەکی نوێژە): کاتێك ئیماندار دەڵێت الحمد لله رب العالمين خوا دەفەرموێت: ئەوەتا بەندەم سوپاس و ستایشم دەکات، کاتێك دەڵێت: الرحمن الرحيم، خوا دەفەرموێت: ئەوەتا بەندەم ستایش و وەسفم دەکات، کاتێك دەڵێت: مالك يوم الدين: خوا دەفەرموێت: ئەوەتا بەندەم بە خاوەن دەسەلاتم دەزانێت کاتێك دەڵێت: اياك نعبد و اياك نستعين، خوا دەفەرموێت: بەندەم ڕاست دەکات ئەوەتا هەر من دەپرستێت و هەر من بە پشتیوان دەزانێت: کاتێك ئایەتی ٦، ٧ دەخوێنێت: خوا دەفەرموێت: ئەوە بۆ بەندەم، هەرچی داواش بکات پێی دەبەخشم)، هەروەها لە فەرموودەیەکی ڕاست و دروستی تردا هاتووە کە پێغەمبەرﷺ بە گەورەترین و پیرۆزترین سورەتی قورئان ناوزدەی فەرمووە.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
الٓمٓ ﴿١﴾ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ
ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾
وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ
هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

سورەتی (البقرة)

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

(١) چەند پیتێك لە سەرەتای هەندێ لە سورەتەکانی قورئاندا هاتوون ژمارەیان (١٤) پیتە، نیوەی کۆی پیتەکانی زمانی عەرەبین، بۆ سەلماندنی (إعجاز) و مەزنی و گرنگی قورئان کە لە توانای هیچ کەسدا نیە بەو پیتانە کتێبێکی ئاوا بێ وێنە دابنێت، بەرادەیەك هەتا ئەگەر هەموو گرۆی ئادەمیزاد و پەری کۆببنەوە بۆ ئەو مەبەستە بێگومان ناتوانن، وینەی ئەم قوئانە، یانا دە سورەتی، یان تەنها سورەتێکی دارێژن، هەروەها چەندەها نهێنی تریشی تێدایە، زاناکان لە هەندێکی دواون، هەندێکیشیان وتوویانە: هەر خوا خۆی زانایە بەنهێنی ئەو پیتانە.

(٢) ئەو قورئانە کتێبێکە هیچ گومانێکی تێدا نیە، (کە لە لایەن خوای پەروەردگارەوە ڕەوانە کراوە بە جبرەئیلدا بۆ (پێغەمبەر ﷺ) کە مایەی ڕێنموویی و سەرچاوەی هیدایەتە بۆ خواناسان و پارێزکاران (کە ئەوانەن فەرزەکات جێبەجێ دەکەن و لە حەرام خۆیان دەپارێزن، لە رووی بیروباوەڕو کردارو گوفتارەوە).

(٣) ئەوانەی باوەڕ بە نەبینراوەکان دەهێنن (وەك خواو فریشتە و ئەوانەی خوا باسی کردوون و ئێمە نایانبینین)، هەورەها نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و لەو ڕزق و ڕۆزیە (حەڵاڵەی) پێمان بەخشیوون، دەبەخشن.

(٤) (لە هەمان کاتدا) ئەوانە باوەڕ دەهێنن بەو (پەیامەی) کە بۆ تۆ (ئەی محمد ﷺ) دابەزێنراوە و بەو پەیامانەش کە بۆ (پێغەمبەران)ی پێش تۆ دابەزێنراوە، دڵنیاش دەبن کە ڕۆژی دوایی پێش دێت و قیامەت هەر بەرپا دەبێت.

(٥) ئائەوانە لەسەر شا ڕێگەی هیدایەتی پەروەردگاریانن و هەر ئەوانیشن سەرفراز و سەرکەوتوو (ئەمانە بنەما سەرەکیەکانی ئیمان و ئیسلامن).

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ
لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ وَعَلَىٰٓ
أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ﴿٧﴾ وَمِنَ ٱلنَّاسِ
مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ ﴿٨﴾
يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ
وَمَا يَشۡعُرُونَ ﴿٩﴾ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ
وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ
لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ ﴿١١﴾
أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ
لَهُمۡ ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ
أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُواْ
ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ قَالُوٓاْ إِنَّا
مَعَكُمۡ إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ ﴿١٤﴾ ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ وَيَمُدُّهُمۡ
فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ
بِٱلۡهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ ﴿١٦﴾

(٦) بەراستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ئاگاداریان بکەیت یان ئاگاداریان نەکەیت یەکسانە بۆیان، باوەڕ و ئیمان ناهێنن...

(٧) (چونکە) خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا و پەردەی بەسەر چاویاندا هێناوە، (نە بیردەکەنەوە، نەئامادەن حەق ببیستن و راستییەکانیش نابینن)، هەر بۆیە سزایەکی سەخت چاوەڕێیانە (ئەمانەش دەستەیەکن لە بێ باوەڕان کەهەر خوا خۆی دەیانناسێت).

(٨) لەناو خەڵکیداکەسانێك هەن کە دەڵێن: ئیمان و باوەڕمان بە خواو بە ڕۆژی قیامەت هێناوە (لە راستیدا ئەوانە درۆ دەکەن) ئەوانە هەمیشە باوەڕدار نین.

(٩) ئەوانە (بەخەیاڵی خۆیان وادەزانن) خوا و ئەو کەسانە دەخەڵەتێنن کە باوەڕداری راستەقینەن!! کەچی جگە لە خۆیان کەسیان پێ ناخەڵەتێت، بەڵام هەست ناکەن و فام ناکەنەوە و بیرناکەنەوە.

(١٠) ئەوانە لە دڵ و دەروونیاندا نەخۆشی بێ باوەڕی و حەسوودی و کینە هەیە، خوایش (بەسەر خستنی حەق و ئیمانداران) ئەوەندەی‌تر دەردیان گران و کاریگەر دەکات و سزایەکی سەختیش (لە دنیا و قیامەتدا) چاوەڕێیانە بەهۆی درۆکردن (ودژایەتییان بۆ ئیسلام).

(١١) ئەوانەکاتێك پێیان دەوترێت تۆوی گوناهو تاوان و خراپەکاری مەچێنن لە زەویدا، دەڵێن؛ بەڕاستی ئێمە تەنها چاکسازی دەکەین!!

(١٢) ئاگادار بن، کە بەراستی هەر ئەوانە تۆوی خراپە دەچێنن، بەڵام (بەهۆی لووت بەرزی و دەردەدارییانەوە) هەستی پێناکەن و (خۆیانی لێ گێل دەکەن).

(١٣) کاتێك پێیان دەوترێت ئیمان و باوەر بهێنن وەکو ئەو هەموو خەڵکە (بێ فێڵ و راستگۆیانە) کە باوەڕیان هێناوە، دەڵێن: چۆن ئێمە وەکو ئەو خەڵکەکەم عەقڵ و گێلانە باوەڕ دەهێنین، (خەڵکینە) چاك بزانن و ئاگاداربن کە هەر ئەوانە خۆیان کەم عەقڵ و گێل و نەفامن، بەڵام بەخۆیان نازانن.

(١٤) کاتێکیش (دووڕووەکان) دەگەن بەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن: ئێمە ئیمانداریین و باوەڕمان هێناوە!!، کەچی کاتێك بە تەنها دەمێننەوە لە لای شەیتانە گەورە و فێڵبازەکانیان دەڵێن: بەڕاستی ئێمە لەگەڵ ئێوەین، بێگومان ئێمە تەنها گاڵتەیان پێدەکەین و پێیان رادەبوێرین!!

(١٥) (بەڵام خەیاڵیان خاوە چونکە) خوا سزای گاڵتەجارییەکەیان لێدەسێنێت و (دەیانکاتە پەندو گاڵتەجار)، ئەوە جارێ بەرەڵای کردوون تاکوێرانە مل بنێن و درێژە بەگومرایی خۆیان بدەن.

(١٦) ئەوانە گومراییان کری بەرێنموویی و هیدایەت، بازرگانیەکەیان قازانجی نەکرد، سەرمایەکەشیان کە هیدایەتە لە دەستیانداو مایەپووچ بوون و وەرگری ڕێبازی هیدایەت‌نەبوون ...

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ
ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمٌّۢ
بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ فِيهِ
ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ
حَذَرَ ٱلْمَوْتِ ۚ وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ ٱلْبَرْقُ يَخْطَفُ
أَبْصَٰرَهُمْ ۖ كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم مَّشَوْا۟ فِيهِ وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا۟ ۚ
وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ
وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ
ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ
بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ
إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟ وَلَن تَفْعَلُوا۟ فَٱتَّقُوا۟
ٱلنَّارَ ٱلَّتِى وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٤﴾

(١٧) نموونە و وێنەی ئەوانە وەك كەسێك وایە: ئاگرێك دابگرسێنێت (بۆ سوودی خۆی و هاوڕێكانی) كەچی كاتێك هەڵگیرساو دەوروبەری خۆی رووناك كردەوە، خوا رووناكیەكەیان لێ بكوژێنێتەوە و لە چەندەها تاریكیدا جێیان بهێڵێت و هیچ تروسكاییەك نابینن و رێ دەرناكەن.

(١٨) ئەوانە كەڕو لاڵ و كوێرن (لە ئاستی حەق و راستیداو)، ناشگەڕێنەوە (بۆ سەر هیدایەت).

(١٩) یاخود وێنەیان وەك كەسانێك وایە بە دەست بارانێكی لێزمەوە گیریان خواردبێت، كە پەڵە هەوری تاریك و هەورە تریشقە و بروسكەی هەبێت، لە تاو دەنگی بروسكەكە پەنجەیان دەئاخنن بەگوێچكەیاندا لە ترسی مردن، خوایش گەمارۆی كافرانی داوە (بارانەكە قورئانە و بروسكەكان، ترساندنی دووڕووەكانە كە حەز بەبیستنی ناكەن).

(٢٠) خەریكە تیشكی بروسكەكە بینایی چاویان بەرێت، هەر كاتێك بەر پێیان ڕۆشن دەكاتەوە، دەڕۆن، هەر كە تیشكەكە نەماو تاریك بوو لێیان، (دەسڵەمێنەوە و) هەڵوێستە دەكەن، خۆ ئەگەر خوا بیویستایە بیستن و بینینیانی لەناو دەبرد، بەڕاستی خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە.

(٢١) ئەی خەڵكینە پەروەردگاری خۆتان بپەرستن، ئەو زاتەی كە ئێوە و پێشینانی ئێوەشی بەدی هێناوە، بۆ ئەوەی ڕێبازی خواناسی و تەقوا و پارێزكاری بگرنە بەر.

(٢٢) هەر ئەوزاتە زەوی كردووە بە فەرش و جێگای نیشتەجێ بوون و ژیان بۆتان، ئاسمانی وەكو سەقفێك بەسەرتانەوە راگیر كردووە، لە ئاسمانەوە ئاوی بۆ باراندوون، جا بە هۆیەوە جۆرەها بەرهەمی (درەخت و گژوگیای) دەرهێناوە تا ببێتە ڕزق و ڕۆزی بۆتان، كەواتە شەریك و هاوتا بۆ خوا بڕیار مەدەن، كە خۆشتان دەزانن (پەرستراو دەبێت بەدیهێنەر بێت).

(٢٣) جا ئەگەر ئێوە لە دوو دڵیدان و گومانتان لەم (قورئانە پیرۆزە) هەیە كە دامانبەزاندووە بۆ بەندەی خۆمان محمد ﷺ ئەگەر بۆتان دەكرێت ئێوەش هەوڵ بدەن سورەتێكی وەك ئەو بهێنن، هاوپەیمان و هاوكارەكانیشتان جگە لە خوا (بۆ ئەو مەبەستە) بانگ بكەن ئەگەر ئێوە راست دەكەن.

(٢٤) خۆ ئەگەر نەتانتوانی و هەرگیز نایشتوانن (كەواتە باوەڕبهێنن و) خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی: سووتەمەنیەكەی خەڵكی و بەردە، كە بۆ بێباوەڕ و خوانەناسان ئامادە كراوە.

> وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ
> تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنۡهَا مِن ثَمَرَةٖ
> رِّزۡقٗا قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقۡنَا مِن قَبۡلُۖ وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهٗاۖ
> وَلَهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ وَهُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٢٥﴾
> ۞إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَسۡتَحۡيِۦٓ أَن يَضۡرِبَ مَثَلٗا مَّا بَعُوضَةٗ فَمَا
> فَوۡقَهَاۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَيَعۡلَمُونَ أَنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن
> رَّبِّهِمۡۖ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ
> بِهَٰذَا مَثَلٗاۘ يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرٗا وَيَهۡدِي بِهِۦ كَثِيرٗاۚ
> وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٢٦﴾ ٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهۡدَ
> ٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقۡطَعُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ
> وَيُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ ﴿٢٧﴾
> كَيۡفَ تَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَكُنتُمۡ أَمۡوَٰتٗا فَأَحۡيَٰكُمۡۖ
> ثُمَّ يُمِيتُكُمۡ ثُمَّ يُحۡيِيكُمۡ ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ
> ٱلَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰٓ إِلَى
> ٱلسَّمَآءِ فَسَوَّىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٢٩﴾

(٢٥) (ئەی پێغەمبەر ﷺ) مژدەش بدە بەوانەی كە باوەڕیان هێناوە و كارو كردەوە چاكەكانیان ئەنجامداوە بەوەی باخەكانی بەهەشت كە چەندەها روبار بەژێردەخت و بەناو باخەكانیدا دەڕوات، بەڕاستی بۆیان ئامادەیە، هەركاتێك لە میوەو بەرهەمێكی ئەو باخانەیان بۆ دەهێنن، دەڵێن: ئێستا لەوەتان هێنا، تاوێك لەمەو پێش خواردمان، هەر دەیهێنن و لە یەكتریش دەچن، (لە ڕەنگ و ڕواڵەتدا، بەڵام لە تام و بۆندا زۆر جیاوازن)، هەروەها لەوێدا هاوسەرانی پاك و بێگەردیان بۆ ئامادەكراوە (ئەو بەختەوەرانە) ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوە لەو بەهەشتەدا دەبەنە سەر.

(٢٦) بەڕاستی خوا باكی نیەو نەنگ نیە بەلایەوە هەر نموونەیەك بهێنێتەوە بە مێشوولەیەك، لەویش بچووكتر بێت یان گەورەتر، جا ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێناوە، ئەوە چاك دەزانن ئەم نموونەیە راستە و لە لایەن پەروەردگاریانەوەیە، ئەوانەش كافرو بێ باوەڕن دەڵێن: خوا مەبەستی چی بوو لەم نموونەیەدا؟ (خوای گەورەش دەفەرموێت) زۆرێكی پێ گومرا دەكات و زۆرێكی تریشی پێ هیدایەت و ڕێنموویی دەكات، بەڵام دیارە جگە لە لارو وێڕو یاخی و تاوانباران كەسی تر گومرا ناكات...

(٢٧) ئەوانەی پەیمانی خوا (كە لە رووی فیترەت و سروشت و پەیامەكانی خواوە) هەیانە، (كە دەبێت خواناس بن) هەڵدەوەشێننەوە و پەیرەوی ناكەن لە دوای بەهێزو پتەو بوونی، ئەو ئەوانە خۆیان زەرەرمەند و خەسارەتمەندن.

(٢٨) (خەڵكینە)، چۆن بێبروا دەبن بەخوا لەكاتێكدا ئێوە بێ گیان بوون (لەتوێی خاكدا) خوا (دروستی كردوون) و گیانی بەبەردا كردن، پاشان دەتانمرێنێت و دوایی زیندووتان دەكاتەوە، ئەوسا هەر بۆ لای ئەویش دەبرێنەوە.

(٢٩) هەر ئەوزاتە هەموو شتێكی لە زەویدا بۆ ئێوە دروست كردووە، پاشان ویستی ئاسمان دروست بكات، بۆیە بە حەوت چین بەدی هێناو ڕێكی خستن، هەر خۆیشی بە هەموو شتێك زاناو ئاگادارە.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى جَاعِلٌ فِى ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوٓا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ وَنَحْنُ
نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ
﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ ءَادَمَ ٱلْأَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا۟
سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ
﴿٣٢﴾ قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ
أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟
لِـَٔادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ
﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٥﴾
فَأَزَلَّهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا ٱهْبِطُوا۟
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾
فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

(٣٠) (ئەی محمد ﷺ باسی ئەوە بکە لە دێرین زەماندا) پەروەردگارت بە فریشتەکانی وت: بەڕاستی من دەمەوێت لە زەویدا جێنشینێك دابنێم (بۆ ئاوەدانی و دینداری)، فریشتەکان وتیان: ئایا کەسێکی تیادا دەکەیتە جێنشین کە خراپە و تاوانی تیادا بچێنێت و خوێنڕێژیی تیادا ئەنجام بدات؟! لەکاتێکدا ئێمە تەسبیحات و سوپاس و ستایشت دەکەین و قەدرو ڕێزی تۆ چاك دەزانین و بەدوورت دەگرین لەو شتانەی شایستەی تۆ نین، (لە وەڵامیاندا) خوا فەرمووی: بێگومان ئەوەی ئێوە نایزانن من دەیزانم.

(٣١) (ئینجا ئادەمی دروست کرد، ویستی توانایی ولێهاتوویی بۆ فریشتەکان روون بکاتەوە) ناوی هەرچی پێویستی دەوروبەر هەیە فێری کرد، لەوەودوا بە فریشتەکانی رانواند و پێی فەرموون: ئادەی ئێوە ناوی ئەو شتانەم پێ بڵێن ئەگەر راست دەکەن و (توانای ئاوەدان کردنەوەی زەویتان هەیە؟).

(٣٢) فریشتەکان وتیان: پاکی و بێگەردی و ستایش هەر شایستەی تۆیە، ئێمە هیچ زانستێکمان نیە، تەنها ئەوە دەزانین کە تۆ فێرت کردووین، بەڕاستی تۆ پەروەردگارێکی زانا و دانایت.

(٣٣) ئەوسا خوا فەرمووی ئەی ئادەم، ئادەی تۆ ئاگاداریان بکە بە ناوەکانیان، جاکاتێك ئادەم هەواڵی ناوەکانی پێدان... خوا فەرمووی: ئەی پێم نەوتن بەڕاستی من خۆم ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی، دەشزانم ئێوە چی دەردەخەن و چی دەشارنەوە؟!

(٣٤) کاتێکیش بە فریشتەکانمان وت: سوژدە بەرن بۆ ئادەم (سوژدەی ڕێزو بەفرمانی خوا، وەکو رووگەیەك) سوژدەیان برد، جگە ئیبلیس نەبێت کە سەرپێچی کردو خۆی بە گەورەزانی و خۆی خستەریزی کافرەکانەوە.

(٣٥) ئینجا وتمان: ئەی ئادەم خۆت و هاوسەرت لەم بەهەشتەدا ژیان بەرنەسەرو نیشتەجێ بن لەهەر کوێ حەزدەکەن بخۆن و بخۆنەوە بەتێرو تەسەلی، بەڵام نزیکی ئەم درەختە مەکەون (دەرختێکی دیاریکراو بۆ تاقیکردنەوە لێیان قەدەغە کرا) ئەگینا دەچنە ریزی ستەمکارانەوە.

(٣٦) شەیتان (فرسەتی لێهێنان) و لە خشتەی بردن (وای لێکردن لە بەرو بوومی درەختە قەدەغە کراوەکە بخۆن) و لەو شوێنە (خۆش و پر لە نازو نیعمەتە) بەدەرکردنی دان، ئەوسا پێمان وتن: (مادەم سەرپێچیتان کرد ئیتر لێرە جێتان نابێتەوە)، دەبێت دابەزنە خوارەوە بۆ سەر زەوی، جا (لەوێ) هەندێکتان دوژمنی هەندێکتانن (شەیتان دوژمنی ئێوەیە و بەردەوام هەوڵ دەدات دوژمنایەتی لە نێوانتاندا بەرپا بکات)، تاماوەیەکی دیاریکراو نیشتەجێ دەبن لە زەویداو لە نازو نیعمەتەکان سوود وەردەگرن و بەهرەوەر دەبن.

(٣٧) پاشان ئادەم لەلایەن پەروەردگارییەوە چەند وشەو نزایەکی وەرگرت (بە دڵ و بەکوڵ پارایەوە خوای میهرەبانیش) نزاکەی وەرگرت و لێی خۆش بوو، چونکە بەراستی تەنها ئەو، زاتێکی ئێجگار میهرەبان و تۆبە وەرگرە. (نزاکەش لە ئایەتی ٢٣ی سورەتی ئەعراف دا هاتووە).

قُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ مِنْهَا جَمِيعًا ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى فَمَن تَبِعَ
هُدَاىَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَآ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ ﴿٣٩﴾
يَـٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِىٓ
أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّـٰىَ فَٱرْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ وَءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلْتُ
مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوٓا۟ أَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهِۦ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِى
ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّـٰىَ فَٱتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا۟ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَـٰطِلِ
وَتَكْتُمُوا۟ ٱلْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟
ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ۞ أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ
وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَـٰبَ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾
وَٱسْتَعِينُوا۟ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلْخَـٰشِعِينَ
﴿٤٥﴾ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَـٰقُوا۟ رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿٤٦﴾
يَـٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ
عَلَى ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿٤٧﴾ وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا
يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَـٰعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

(٣٨) ئنجا وتمان: هەمووتان دەبێ دابەزن (بۆ سەر زەوی) جا ئەگەر هەرکاتێك لە لایەن منەوە ڕێنومایيتان بۆهات، هەرکەس شوێن ڕێنوومایی من بکەوێت، ئەوە نە ترس و بیمیان لەسەر دەبێت، نە غەمگین و دڵتەنگ دەبن.

(٣٩) ئەوانەش بێباوەڕ بوون و باوەریان بە ئایەتەکانی ئێمە نەبوو، ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن و بۆ هەتا هەتایی تیایدا دەمێننەوە.

(٤٠) ئەی نەوەی ئیسرائیل (نەوەی حەزرەتی یەعقوب عليه السلام) یادی نازو نیعمەتی من بکەنەوە کە بەسەرتاندا رژاندومەو بەوەفاو بەئەمەك بن و پەیمانەکەم جێبەجێ بکەن (کە ئیمان و کردەوەی چاك و باوەڕکردنە بەهەموو پێغەمبەران بەبێ جیاوازی) ئەوسا منیش پەیمانی خۆم بەجێ دەهێنم (کە جێنشین کردنتانە لە دنیاداو، بەهەشتی بەرینە لە قیامەتدا) باترس و بیمتان تەنها لە من هەبێت (تا ئاسوودەیی رەهاتان پێ ببەخشم)...

(٤١) هەروەها ئیمان بهێنن بەو قورئانەی کە ناردومەتە خوارەوە کە پاڵپشتی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) مەبنە یەکەم بێ بروا پێی (لە جیاتی یەکەم باوەڕدار) و ئایەتەکانم بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە (لە پێناوی بەدەستهێنانی هەندێ مەرامی کەم نرخی دنیادا)، تەنها لە من بترسن و خۆتان لە خەشمی من بپارێزن.

(٤٢) نەکەن ڕاستی و بەتاڵ، حەق و ناحەق بە یەکەوە بئاڵێنن و حەق مەشارنەوە، درۆ دامەپۆشن بەڕاست، لەکاتێکدا خۆشتان حەق و ڕاستی دەزانن کامەیە.

(٤٣) نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن بەدروشمەکانیەوەو زەکاتیش بدەن، لەگەڵ کڕنووش بەراندا کڕنووش ببەن (بۆ پەروەردگارتان).

(٤٤) (کەی ئەوە راستە) فەرمانی چاکە بەخەڵکی بدەن و خۆتان فەرامۆش بکەن؟! لەکاتێکدا خۆ ئێوە کتێبی خوا ـ تەورات ـ دەخوێننەوە، (دەزانن سزای گوفتاری بێ ڕەفتار چۆنە) جائایا ژیریتان ڕێتان لێناگرێت لەو هەڵوێستە ناشرینە؟!

(٤٥) (ئێوە هەوڵ بدەن) پشت ببەستن بە ئارامگرتن و نوێژکردن (بۆ گەیشتن بەئامانج) بەڕاستی نوێژ ئەرکێکی گەورەو گرانە، مەگەر لەسەر ئەو کەسانەی کە بە خۆشەویستی و سۆزەوە خواپەرستی ئەنجام دەدەن و (باوەڕی دامەزراویان هەیە)...

(٤٦) ئەوانەی دەزانن بێگومان بەدیداری پەروەردگاریان شاد دەبن و باوەڕی پتەویان هەیە کە بۆ لای ئەوزاتە دەگەڕێنەوە.

(٤٧) ئەی نەوەی ئیسرائیل: یادی نازو نیعمەتەکانم بکەنەوە کە رشتومە بەسەرتاندا بێگومان من گرنگی زۆرم پێداون و نازو نیعمەتی زۆرم پێبەخشیوون (لە خواردن وخواردنەوە، لە موعجیزەی جۆراوجۆر، لە چارەسەرکردنی کێشەکان،... هتد) من زیادە ڕێزی ئێوەم داوە بەسەر هەموو خەڵکیدا (ئەلبەتە لەسەردەمی خۆیانداو ئەوانەی کە پابەندی ئاینی خوا بوون، بە تایبەتی پێغەمبەران و پیاوچاکان)...

(٤٨) خۆتان بپارێزن لە ڕۆژێك کە کەس فریای کەس ناکەوێت و کەس هیچی لە دەست نایەت و تکاکاریی کەسیش وەرناگیرێت و بارمتە و گۆڕانکاری تیادا ئەنجام نادرێت و ئەو کەسانەی خوانەناسن یارمەتی نادرێن و سەرناخرێن.

وَإِذْ نَجَّيْنَٰكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ
يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ ۚ وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ
مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ فَأَنجَيْنَٰكُمْ
وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَٰعَدْنَا مُوسَىٰٓ
أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ
﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾
وَإِذْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾
وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم
بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلْعِجْلَ فَتُوبُوٓا۟ إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَٱقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ عِندَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ
﴿٥٤﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً
فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ
بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ
ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا
رَزَقْنَٰكُمْ ۚ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

(٤٩) بـیری نـیعمەتی رزگـاربونیشتان بکـەنەوە کـاتێك رزگـارمان کـردن لە دەست دارو دستەی فـیرعەون کـە خراپترین سزاو ئازاریان دەدان، کورەکانتانیان سـەردەبری و ئافرەتەکانتانیان دەهـێشتەوە (بـۆ کـارەکـەری و خـزمەت) ئەوەش بۆ ئێوە توشهات و تاقیکردنەوەیەکـی گـەورە بـوو بۆتان لەلایەن پەروەردگارتانەوە (تا پشت بەو زاتە ببەستن و بروای تەواوتان پێی هەبێت).

(٥٠) یادی ئەو نیعمەتە بکـەنەوە کـە لەبـەر خـاتری ئـێوە دەریاکەمان لەت کرد، ئینجا رزگارمان کردن، دارو دەستەی فیرعەونمان نوغرۆ کرد، لەکـاتێکدا ئـێوە بـەچاوی خـۆتان بینیتان و تەماشاتان دەکردن.

(٥١) یادی ئەو (نیعمەتە) بکەنەوە کاتێك چل شەو وادەمان دانا بۆ موسا (بۆ پارانەوەو نزا) پاشان گوێرەکەکەتان کـردە خواتان، بێگومان ئێوە ستەمکار بوون.

(٥٢) پاشان (لەو هەمو هەڵانەتان) خـۆشبووین بـۆ ئـەوەی سوپاسگوزاریی بکەن.

(٥٣) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك کتێبی (تەورات)و جیاکەرەوەی (رەواو، ناڕەوامـان) بـەخشی بـە موسا بۆ ئەوەی رێبازی هیدایەت بگرنەبەر (لە گومرایی رزگارتان ببێت).

(٥٤) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك موسا بە قەوم و هۆزی خۆی وت: ئەی قەوم و هۆزەکەم بەراستی ئێوە بەو گوێرەکە پەرستی یە ستەمتان لە خۆتان کردووە، دەی بگەڕێنەوە بۆلای بەدیهێنەرتان و تەوبە بکەن و ئینجا خۆتان بکوژن (بێ تاوان تاوانبار بکوژێت)، ئەوە باشترە بۆتان (چونکە تاوانـەکـەتان زۆر گـەورەیە) پاشان ئەویش (واتە خوا دوای لەناو بردنی هەندێك لە تاوانباران) تۆبەی وەرگرت (لەوانـەی مـابوون)، لە راستیدا تەنها ئەو زاتە هێجگار تەوبە وەرگرو بە ڕەحم و دلۆڤانە.

(٥٥) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کە وتتان: ئەی موسا هەرگیز باوەڕت پێناهێنین تا وەکو بە ئاشکراو بە چاوی خۆمان خوا نەبینین، ئیتر یەکسەر هەورە بروسکە کە لێی دان، لەکاتێکدا کە تەماشاتان دەکردو بە دەورو بەری خۆتاندا دەتانروانی (بەسەرسامیەوە بیرتان دەکردەوە).

(٥٦) پاشان زیندوومان کردنەوەو ژیانمان پێبەخشینەوە لە دوای ئەو مەرگەتان بۆ ئەوەی سوپاسگوزاریـی بکەن

(٥٧) (هەروەها) لە نازو نیعمەتەکانی خوا بۆتان ئەوەیە: ئێمە هەورمان بۆ کردن بەسێبەرو گەزۆمان بۆ باراندن و پەلەوەری شەلاقەمان بۆ ناردن، دە بخۆن لەو رزق و رۆزییە چاکانەی کە پێمان بەخشیوون (بەڵام لەبەر بێ دینی و ستەمیان تۆڵەمان لێسەندن)، جا وەنەبێت ئەوانە ستەمیان لە ئێمە کرد بێت بـەڵکو هـەر سـتەمیان لە خۆیان دەکرد.

وَإِذۡ قُلۡنَا ٱدۡخُلُواْ هَٰذِهِ ٱلۡقَرۡيَةَ فَكُلُواْ مِنۡهَا حَيۡثُ شِئۡتُمۡ رَغَدٗا
وَٱدۡخُلُواْ ٱلۡبَابَ سُجَّدٗا وَقُولُواْ حِطَّةٞ نَّغۡفِرۡ لَكُمۡ خَطَٰيَٰكُمۡۚ
وَسَنَزِيدُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ قَوۡلًا
غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ فَأَنزَلۡنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رِجۡزٗا مِّنَ
ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ﴿٥٩﴾ ۞ وَإِذِ ٱسۡتَسۡقَىٰ مُوسَىٰ
لِقَوۡمِهِۦ فَقُلۡنَا ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡحَجَرَۖ فَٱنفَجَرَتۡ مِنۡهُ
ٱثۡنَتَا عَشۡرَةَ عَيۡنٗاۖ قَدۡ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٖ مَّشۡرَبَهُمۡۖ كُلُواْ
وَٱشۡرَبُواْ مِن رِّزۡقِ ٱللَّهِ وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ ﴿٦٠﴾
وَإِذۡ قُلۡتُمۡ يَٰمُوسَىٰ لَن نَّصۡبِرَ عَلَىٰ طَعَامٖ وَٰحِدٖ فَٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ
يُخۡرِجۡ لَنَا مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۢ بَقۡلِهَا وَقِثَّآئِهَا وَفُومِهَا
وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَاۖ قَالَ أَتَسۡتَبۡدِلُونَ ٱلَّذِي هُوَ أَدۡنَىٰ
بِٱلَّذِي هُوَ خَيۡرٌۚ ٱهۡبِطُواْ مِصۡرٗا فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلۡتُمۡۗ
وَضُرِبَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلذِّلَّةُ وَٱلۡمَسۡكَنَةُ وَبَآءُو بِغَضَبٖ مِّنَ
ٱللَّهِۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ
ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٦١﴾

(٥٨) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك وتمان: بچنە ئەم شارەوە (کە قودسە)، جا هەرچی حەزی لێدەکەن لەوێ لە هەر جێیەکی بەفراوانی و خۆشی بیخۆن، لە دەروازەی شارەکە بەرێزو کرنووشی (پێزانینەوە) بچنە ژورەوە و بڵێن: خوایە لە تاوانەکانمان ببورە، ئەو کاتە ئێمەش لە هەڵە و تاوانەکانتان دەبوورین، ئێمە پاداشتی چاکەکاران لە ئایندەدا زۆر بە زیادەوە دەدەینەوە.

(٥٩) کەچی ئەوانەی ستەمیان کردبوو یەکسەر گوفتارەکەیان گۆڕی بەشتێك بێجگە لەوەی پێیان وترا بوو (واتە بە لووت بەرزیەوە چوونە ژوورەوە)، جا ئێمەش لە ئاسمانەوە سزایەکمان دابەزاندە سەر ئەوانەی ستەمیان کرد بەهۆی ئەوەی لە فەرمانی خوا دەرچوون.

(٦٠) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك موسا بۆ قەوم و گەلەکەی خۆی داوای بارینی بارانی کرد، ئێمەش پێمان وت: بە گۆچانەکەت بدە بە (تاشە) بەردەکەدا (جا هەر کە ئەو کارەی ئەنجامدا) بەردەکە دوانزەکانی لێ هەڵقوڵا، بێگومان هەر هۆزێك چاوگەی خۆی ناسی (ئینجا پێمان وتن)، دە بخۆن و بخۆنەوە لە ڕزق و ڕۆزی و بەخششی خوا و تاوان و خراپە مەکەن لەسەر زەویدا لەکاتێکدا کە بەچاندنی تۆوی خراپەوە خەریکن.

(٦١)یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك بە موساتان وت: ئێمە هەرگیز لەسەر یەك جۆر خۆراك ئۆقرە ناگرین و بەتەنها جۆرێك خواردەمەنی ڕازی نین، لەبەرئەوە داوا لە پەروەردگارت بکە لە ڕزق و ڕۆزی و بەرو بوومی زەویمان بۆ بەرهەم بهێنێت لە روەکی پاقلەیی و خەیارو سیرو نیسك و پیاز، موسا پێی وتن: باشە چۆن ئێوە شتی کەم و ئایەخ و ناتەواو وەردەگرن لەجیاتی شتی لەو چاکترو باشتر؟ دە دابەزن بۆ شارێك (بیابانی سینا، بەجێبهێڵن) ئینجا بەراستی ئەوەی داوای دەکەن دەستتان دەکەوێت.

(جا بەهۆی ئەو بیروباوەڕو بیانوو گرتن و لاساریيەیانەوە) سوکیی و ریسوایی و لاتی و زەبوونی درا بەسەریاندا و شایانی خەشم و قینی خوایش بوون، چونکە ئەوان بەراستی باوەڕیان نەدەکرد بەئایەتەکانی خواو، پێغەمبەرەکانیان بەناحەق دەکوشت، ئەوەش بەهۆی ڕۆچوونیانەوە لەیاخی بوون و نافەرمانیدا، هەمیشە دەستدرێژیان دەکرد (ئێستەش بەردەوامن لەسەر بەرنامەی باوو باپیرانی خوانەناسیان).

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ
مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْأَخِرِ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ وَإِذْ
أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم
بِقُوَّةٍ وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ
بَعْدِ ذَٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ لَكُنتُم مِّنَ
ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ ٱعْتَدَوْاْ مِنكُمْ فِي ٱلسَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُواْ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ
مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً قَالُوٓاْ أَتَتَّخِذُنَا
هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٦٧﴾ قَالُواْ
ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ
وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ فَٱفْعَلُواْ مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾
قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ ﴿٦٩﴾

(٦٢) بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە (لە ئوممەتی محمد ﷺ)، ئەوانەش بوونەتە جولەکە (شوێنکەوتەی راستەقینەی عیسان)، گاورەکانیش (کە شوێنکەوتەی راستەقینەی موسان)، (صابئە)ش (کە شوێنکەوتەی راستەقینەی داودن)، ئەوانە هەر دەستەیەکیان باوەڕی دامەزراوی هێنا بێت بەخوا و ڕۆژی دوایی و کارو کردەوەی چاکەی ئەنجام دابێت، جا ئەوانە پاداشتیان لای پەروەردگاریانە، نە ترس و بیمیان دەبێت، نە غەم و پەژارەش روویان تێدەکات.

(٦٣) یادی ئەو نیعمەتەش بکەنەوە کاتێك پەیمانمان لێوەرگرتن (کە پەیرەوی تەورات بکەن)و کێوی طورمان بەراسەرتانەوە راگرت و پێمان وتن: ئەو بەرنامەیەی پێمانداون بە توندی بیگرن (ئەگینا ئەم چیایە دەدەین بەسەرتاندا)، هەمیشەش با لە بیرتان بێت چی تێدایەو چیتان لێدەخوازێت، بۆ ئەوەی لە خوا ترس و پارێزکاربن.

(٦٤) کەچی پاش ئەوانە هەمووی رووتان وەرچەرخاند لە ڕێبازی خوا، (پەیمانەکەتان شکاند)، ئەوکاتە ئەگەر بەزەیی و یارمەتی و فەزڵی خوا نەبوایە لە سەرتان، ئەوە دەچوونە ریزی خەسارەتمەندانەوە.

(٦٥) سوێند بە خوا بێگومان زانیووتانە و ئاگادارن چیمان بەسەر ئەوانەتاندا هێناکە ڕۆژانی شەممە دەستدرێژییان دەکردو لە سنوور دەردەچوون، (لەبەر ئەوە بریارمانداو) وتمان: ببنە مەیموونی دوورخراوە لە رەحمەتی خوا (بریار بوو جولەکەکانی شارەکەی قەراغ دەریا ـ ئیلیە ـ ڕۆژانی شەممە) تەرخان بکەن بۆ خواپەرستی و راوەماسی تیادانەکەن، دیارە ماسییەکانیش هەستیان بەوە کردووە، بۆیە لەو ڕۆژەدا خۆیان نواندووە، جولەکەش بەسروشت زۆر بەتەماعن، بیریان کردەوە لە تەگبیرو فێڵێك، ئەویش بەوەی کە لە ڕۆژی هەینیدا داوو تۆڕیان بۆ بنێنەوە تا لە شەممەدا تێی بکەون، ڕۆژی یەکشەممە چی کەوتۆتە داوو تۆڕەکانەوە دەری بهێنن (لە تەفسیری ئایەتی ١٦٣ تا ١٦٦، لە سورەتی ـ الأعراف ـ دا ئەم ڕووداوە باسکراوە).

(٦٦) ئینجا ئەو بە مەیموون کردنەمان گێڕا بە پەندو عیبرەت بۆ ئەوانەی کە: هاوچەرخی ڕووداوەکە بوون و بۆ ئەوانەش لە دوای ئەوان دێن، هەروەها کردمانە ئامۆژگاری بۆ خواناس و پارێزکاران.

(٦٧) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك موسا بە قەومەکەی وت: بێگومان خوا فەرمانتان پێدەدات کە مانگایەك سەر ببڕن (کاتێك یەکێکیان لێ کوژرا بوو، بکوژەکەش لای زۆربەیان نادیاربوو، هاناو هاواریان برد بۆموسا) وتیان: ئایا دەمانکەیتە گاڵتە جاڕی خۆت؟ موسا وتی: پەنا دەگرم بەخوا بچمە ریزی نەفامانەوە (گاڵتە بە خەڵکی بکەم).

(٦٨) ئینجا وتیان: (جا کەوایە) لە پەروەردگارت داوا بکە بۆمان روون بکاتەوە ئەو مانگایە کامەیە؟ موسا وتی: بەراستی خوا دەفەرموێت: ئەو مانگایە نە پیرەو نە پارێنە بەڵکو میانە ساڵە، (ئیتر ئەوەندە قووڵی مەکەنەوە لەسەری مەڕۆن) چ فەرمانێکتان پێدراوە جێ بەجێی بکەن.

(٦٩) کەچی وتیان: لە پەروەردگارت داوا بکە بزانین ڕەنگی چۆنە؟ موسا وتی: بێگومان خوا دەفەرموێت: ئەو مانگایە مانگایەکی ڕەنگ زەردی تۆخە، تەماشاکارانی دڵخۆش دەکات.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا
إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ (٧٠) قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ
تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا
الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ (٧١) وَإِذْ
قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ (٧٢)
فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (٧٣) ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ
فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ
مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ
مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
(٧٤) ۞ أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ (٧٥) وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا
وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُم بِهِ عِندَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (٧٦)

(٧٠) کەچی هەر وتیان: لە پەروەردگارت داوا بکە تا بەتەواوی بۆمان روون بکاتەوە بزانین کامەیە؟! چونکە بەراستی ئەم گا گەلە سەری لێ تێك داوین و رەنگی زۆربەیان لە یەك دەچێت، بەراستی ئێمە ـ ئەگەر خوا وویستی لەسەر بێت ـ رێنموویی وەردەگرین.

(٧١) موسا وتی: بەراستی خوا دەفەرموێت: ئەوە مانگایەکە هێشتا رانەهێنراوە زەوی بکێڵێت و جووت بکات، ئاودێری کشتوکاڵیش ناکات، بێ عەیبەو یەك رەنگەو هیچ پەڵەیەکی تێدانییە، ئەوسا وتیان: ئا ئیستە ئیتر هەواڵی راستەقینەت پێدااین، (ئیتر دوای هەوڵ و کۆششێکی زۆر بەدەستیان هێنا) و سەریان بری، هەرچەندە خەریك بوو ئەو کارەش نەکەن.

(٧٢) (یادی نیعمەتی ئاشکرا بوونی بکوژەکە بکەنەوە) چۆن کاتێك کەسێکتان کوشت و یەکسەر ئاژاوە لە نێوانتاندا بەرپابوو، خوایش ئەوەی دەتانشاردەوە دەریخست و ئاشکرای کرد (کە بکوژ کێیە).

(٧٣) ئینجا وتمان: بە پارچەیەك لەو مانگا سەربراوە بدەن بە لاشەی کوژراوەکەدا (دیارە بەویستی خوا وەك موعجیزەیەك کوژراوەکە زیندوو بۆتەوەو راستی بکوژەکەی خۆی وتووە)، جا ئا بەو شێوەیەو بە ئاسانی، خوا مردوان زیندوو دەکاتەوەو دەسەڵاتی خۆیتان نیشان دەدات بۆ ئەوەی تێبگەن و ژیر بن.

(٧٤) پاشان لەوەودوا دڵەکانتان رەق بوو، (ئەی جولەکەکان) هەر وەك بەرد، بەڵکو رەقتریش (چونکە) بەراستی بەرد هەیە روباری لێ هەڵدەقوڵێت، هەشیانە لەت لەت دەبێت و ئاوی لێ دێتە دەرەوە، هەشیانە لە ترسی خوا لە لوتکەی شاخەکان بەر دەبێتەوە، خوایش بێئاگا نیە لەوکاروکردەوانەی ئەنجامی دەدەن.

(٧٥) ئایا ئێوە (ئەی گرۆی ئیمانداران) بە تەمان و ئومێدەوارن کە جولەکە ئیمان و باوەڕ بهێنن بە ئاینەکەی ئێوە، لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لە شارەزاکانیان گوفتاری خوایان دەبیست لە (تەورات)دا، لەوەودوا دەسکاریان دەکرد دوای ئەوەی کە تێی گەیشتبوون و دەیانزانی راستیەکەی کامەیە.

(٧٦) (لەمەدینەدا جووەکان) هەرکاتێك تووشی ئیمانداران دەهاتن دەیانوت: ئێمەش ئیمانمان هێناوەو (موسوڵمان بووین)، بەڵام کاتێك پێکەوە کۆ دەبوونەوە لەگەڵ (بەناو زاناو دڵرەقەکانیان) بە یەکتریان دەوت: ئەوە بۆ ئێوە ئەو شتانەیان بۆ باس دەکەن کە خوا بۆ ئێوەی لە (تەورات)دا باسکردووە (دەربارەی پێغەمبەرایەتی محمد ﷺ) تاوەکو بیکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە لای پەروەردگارتان!! ئایا ئێوە عەقڵتان بەو جۆرە شتانە ناشکێت و ژیریتان ناخەنەکار؟!

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾
وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ
فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ
﴿٧٩﴾ وَقَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً ۚ قُلْ
أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ ۖ أَمْ تَقُولُونَ
عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً
وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ
فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨١﴾ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ
أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَقُولُوا۟
لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ثُمَّ
تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

(٧٧) ئایا ئەوانە نازانن کە بەراستی خوا دەزانێت چی پەنهان دەکەن و چیش ئاشکرا دەکەن؟ (لە گوفتارو کردارو نیەتیان).

(٧٨) هەندێ لەو جوولەکانە نەشارەزا و نەخوێندەوارن، وادەزانن کتێبی (تەورات) بێجگە لە چەند ئاوات و هیوایەك هیچی تر نیە، ئەوانە هەر گومانیان کردوّتە پیشەی خۆیان (وا دەزانن بەهەشتیان بۆ خۆیان مسۆگەر کردووە).

(٧٩) سا واوەیلا بۆ ئەو کەسانەی کتێب دەنووسن بەدەستی خۆیان و پاشان دەڵێن: ئا ئەمە لەلایەن خواوەیە، تاکەمێك لە ماڵی دنیا بەدەست بهێنن، جا وەیل بۆ ئەو دەست و (قەڵەمانەی) کە شتی وا دەنووسن و وەیل بۆ ئەو کەسانەی کە کەسابەتی ئاوا ئەنجام دەدەن.

(٨٠) جوولەکەکان دەڵێن : (چەندە گوناهباربین) تەنها چەند رۆژێکی کەم لە دۆزەخدا دەمێنینەوە!! پێیان بڵێ: باشە، ئێوە پەیمانتان لە خوا وەرگرتووە، تا هەرگیز خوای گەورە پەیمان شکێنی نەکات؟! یان هەر دەتانەوێت شتێك بڵێن بەدەم خواوەکە هیچ بناغەیەکی نیەو هەر نازانن (چی دەڵێن)!!

(٨١) نەخێر وانییە، ئەوکەسەی گوناهو تاوان ئەنجام بدات و تاوانەکانی هەموولایەکی دابگرێت (ئاشکراو نادیاری) ئەو جۆرە کەسانە نیشتەجێی ئاگری دۆزەخن و بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە (لە هەر نەتەوەو هۆزو تیرەو تایەفەیەك بن).

(٨٢) ئەو کەسانەش باوەڕیان هێناوەو کارو کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن، هەر ئەوانن نیشتەجێی بەهەشتن و تیایدا ژیانی هەتا هەتایی دەبەنە سەر (لە هەر چین و توێژو رەگەزێك بن).

(٨٣) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك پەیمانمان وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل کەجگە لەخوا کەسی تر نەپەرستن و لەگەڵ دایك و باوکدا چاکەکار بن، هەروەها لەگەڵ خزمان و هەتیوان و هەژارنیشدا، گوفتاری چاك و جوانیش‌ڕو بە خەڵکی بڵێن، هەروەها نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکاتیش بدەن، پاشان ئێوە (لەجیاتی گوێرایەڵی) پشتتان تێکرد، جگە لەکەمێکتان نەبێت: لەکاتێکدا زۆربەتان (لەو هەموو ئامۆژگارییە بەسوودانە) روو وەردەچەرخێنن و پشتی تێدەکەن.

وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ لَا تَسۡفِكُونَ دِمَآءَكُمۡ وَلَا تُخۡرِجُونَ
أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ ثُمَّ أَقۡرَرۡتُمۡ وَأَنتُمۡ تَشۡهَدُونَ ﴿٨٤﴾
ثُمَّ أَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ تَقۡتُلُونَ أَنفُسَكُمۡ وَتُخۡرِجُونَ فَرِيقٗا
مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمۡ تَظَٰهَرُونَ عَلَيۡهِم بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ
وَإِن يَأۡتُوكُمۡ أُسَٰرَىٰ تُفَٰدُوهُمۡ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيۡكُمۡ
إِخۡرَاجُهُمۡۚ أَفَتُؤۡمِنُونَ بِبَعۡضِ ٱلۡكِتَٰبِ وَتَكۡفُرُونَ
بِبَعۡضٖۚ فَمَا جَزَآءُ مَن يَفۡعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ إِلَّا خِزۡيٞ
فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلۡعَذَابِۗ
وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ
ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ وَلَا هُمۡ
يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ وَقَفَّيۡنَا مِنۢ
بَعۡدِهِۦ بِٱلرُّسُلِۖ وَءَاتَيۡنَا عِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدۡنَٰهُ
بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِۗ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ
ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُواْ
قُلُوبُنَا غُلۡفُۢۚ بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ فَقَلِيلٗا مَّا يُؤۡمِنُونَ ﴿٨٨﴾

(٨٤) یادی ئەو نیعمەتە بکەنەوە کاتێك پـەیمانمان لە ئێوە وەرگرت کە ئیتر خوێنی یەکتر (بـەناحەق) نەڕێژن و یەکتر لە ماڵ و حاڵی خـۆتان دەربـەدەر نـەکـەن، پـاشان بـڕیاریشتان لەسـەر ئـەوەداو لە کاتێکدا خۆیشتان شایەتی لەسەر ئەمە دەدەن.

(٨٥) لەوەدوا ئـێوە هـەر ئـەوانـەن (ئـاماژەیە بـۆ جوولەکەکانی سەردەمی پـێغەمبەر ﷺ) خـەریکی یەکترکوشتنن، دەستەیەك لە (خزمانی) خۆتان لە ماڵ و حاڵی خۆیان دەربەدەر دەکەن پشتی یەکتر دەگرن دژ بە دەستەیەکتان بە تاوان و دوژمنایەتی، کەچی ئەگەر بەدیلی دەستی دوژمن بکەوتنایە ئەوا ئـێوە فیدیەتان بۆ دەدان و ئازادتان دەکردن، لە حـاڵێکدا دەربەدەرکردنەکەیان لەسەرتان حەرامە، کـەوابـوو چۆن دەبێت باوەڕتان بە بەشێکی (تەورات) هەبێت و بە بەشێکی تری باوەڕتان نەبێت؟ ئایا پاداشتی ئەوەتان کە ئەوکارە دەکات جگـە لەسـەر شۆڕیی و سووکی نەبێت لە ژیانی دنیادا هیچی تر هەیە؟ لە ڕۆژی قیامەتیشدا دەگەڕێنەوە بۆ ناو سەختترین سزا، خوایش بێ ئاگانیە لەو کارانەی کە ئێوە ئەنجامی دەدەن.

(٨٦) ئەوانە، ئەوانەن کە ژیانی دنـیایان کـڕی و گـۆڕیویانەتەوە بـە ژیـانی (بـەهەشت) و دواڕۆژ، لەبەر ئەوە سزایان لەسەر کەم ناکـرێتەوە، ئـەوانـە هـەرگیز یـارمەتی نـادرێن و سەرناخرێن.

(٨٧) سوێند بێت بێگومان ئێمە تەوراتمان بـەخشی بـە مـوسا و بـەردەوام دوای ئـەویش پێغەمبەرانمان ڕەوانە کردو بە عیسای کوری مەریەم بەڵگەو نـیشانەو مـوعجیزەی جـۆراو جۆرمان بەخشی هەروەها پشتگیریمان کرد بە فریشتە (جبرئیل)، ئایا چۆن دەبێت هەر کاتێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت، بەڵام لەگەڵ ئارەزووەکانی ئێوەدا نەگونجا بێت: خۆتان بەزل زانیوەو لوتتان بەرز کردۆتەوەو بڕواتان نەهێناوە، ئەوسا دەستەیەکتان (بەرنامەی خواتان) بە درۆ زانیووەو هەندێکیشتان پێغەمبەرانتان دەکوشت.

(٨٨) هەروەها (جولەکەکانی سەردەمی پێغەمبەر ﷺ) وتیان: دڵەکانمان داخراوە (لە گوفتاری تۆ، تێناگەین) نەخێر وانی‌یە، ئەوانە خوا نەفرینی لێکردوون بەهۆی کوفرو خوانەناسیانەوە، کەوابوو بە کەم شت بڕوا دەکەن.

وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا۟
مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَلَمَّا جَآءَهُم
مَّا عَرَفُوا۟ كَفَرُوا۟ بِهِۦ ۚ فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٩﴾
بِئْسَمَا ٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ
ٱللَّهُ بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ
فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ
﴿٩٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُوا۟ نُؤْمِنُ بِمَآ
أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ ۞ وَلَقَدْ جَآءَكُم مُّوسَىٰ بِٱلْبَيِّنَٰتِ
ثُمَّ ٱتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَنتُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿٩٢﴾
وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُوا۟
مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ وَٱسْمَعُوا۟ ۖ قَالُوا۟ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأُشْرِبُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ ۚ قُلْ
بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِۦٓ إِيمَٰنُكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

(٨٩) کاتێك لە لایەن خـواوە کـتێبێك (قـورئان) هـات بۆیان، کە: ئەو کتێبانەی ئەوانـیش پـەسەند دەکـات و بەراستی دەزانێت، ئـەوان پـێشتر داوای سـەرکەوتن و زاڵ بونیان بەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە خوا دەکرد بە هۆی شوێنکەوتنیان بۆ پێغەمبەر ﷺ، کـەچی کـاتێك ئەو پێغەمبەرەیان بۆ هات کە دەیانناسی، بروایـان پـێ نەکرد، کەواتە با نەفرین و لەعنەتی خوا لەسەر کافران بێت.

(٩٠) (ئەو جـوولەکـانە) خـۆیان بـەشتێکی نـاپەسەند فرۆشت (هەڵوێستێکی نادروستیان نواند) کـاتێك کـافر بوون بەو قورئانەی خوا ناردوویەتی، (لە حەسوودی)و سەرکەشیدا (ڕەخنەیان گرت و وتـیان): بـۆچی خـوای گەورە دەرگای فەزڵ و لای ڕەحمەت دەکاتەوە لە هەر کەسێك بیەوێت لە بەندەکانی!! ئەوسا ئیتر دووچـاری یەك لە دوای یەکی ڕق و خەشمی خوا بوون (چونکە وەنەبێت تەنها کافر بوو بن بە محمد ﷺو بە قورئان، بەڵکو کافربوون بە موساو تەوراتیش کە داوای شوێنکەوتنی محمدیان لێدەکات)جا، بۆ کافرو خوانەناسان سزایەکی ڕیسواکەر ئامادەیە.

(٩١) کاتێك پێیان دەوترێت باوەڕ بهێنن بەوەی کە لە لایەن خواوە ڕەوانەکراوە، دەڵێن: ئێمە تـەنها باوەڕمان بەوە هەیە کە بۆ ئێمە ڕەوانەکراوە و باوەڕ ناهێنن بە هەموو ئەوانەی کە دوای (تەورات) هاتووە وەکو (ئینجیل و قورئان) لەکاتێکدا کە هەر ئەو قورئانە حەق و ڕاستییەو بەڕاست دانەری (تەورات)ی ئەوانیشە، پێیان بڵێ: ئەی کەواتە بۆچی پێشتر پێغەمبەرەکانی خواتان دەکوشت ئەگەر ئێوە ئیماندارن (بە تەورات؟!)

(٩٢) سوێند بە خوا بەراستی موسا نیشانەی فرەو موعجیزەی زۆری بۆ هێنان، کەچی (کاتێ کەچوو بۆ نزای پەروەردگار، لە کێوی طور) ئێوە گوێرەکەکەتان پەرست، بەراستی ئێوە ستەمکارن.

(٩٣) (یادیان بێنەوەرە ئەو سەردەمەی) کـە پـەیمانمان لێ وەرگـرتن و کـێوی طـورمان بـەسەردا بەرزکردنەوە و (فەرمانمان پێدان): ئەوەی پێمان بەخشیوون (لە تەورات) بە توندی بـیگرن و لێـی لامەدەن و گوێ بیستبن، (بەدەم) وتیان: گوێرایەڵین، (بەڵام بەکردەوە) پێچەوانەیان کردو یاخی بوون و گوێرەکە پەرستی لە دڵ و دەروونیاندا ڕۆابوو بە هۆی بێ باوەڕییانەوە، پێیان بڵێ: ئیمانەکـەتان شتی ناڕەواتان پێ دەکات ئەگەر ئێوە ئیماندارن؟! (باوو باپیرانتان گوێرەکە پەرست و پێغەمبەر کوژ، ئێوەش سەرسەخت و بێ باوەڕ).

قُلۡ إِن كَانَتۡ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ خَالِصَةٗ مِّن
دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٩٤﴾
وَلَن يَتَمَنَّوۡهُ أَبَدَۢا بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ
﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمۡ أَحۡرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٖ وَمِنَ ٱلَّذِينَ
أَشۡرَكُواْۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمۡ لَوۡ يُعَمَّرُ أَلۡفَ سَنَةٖ وَمَا هُوَ بِمُزَحۡزِحِهِۦ
مِنَ ٱلۡعَذَابِ أَن يُعَمَّرَۗ وَٱللَّهُ بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قُلۡ
مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّجِبۡرِيلَ فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلۡبِكَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِ
مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ
﴿٩٧﴾ مَن كَانَ عَدُوّٗا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبۡرِيلَ
وَمِيكَىٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوّٞ لِّلۡكَٰفِرِينَ ﴿٩٨﴾ وَلَقَدۡ أَنزَلۡنَآ
إِلَيۡكَ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۖ وَمَا يَكۡفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلۡفَٰسِقُونَ ﴿٩٩﴾
أَوَكُلَّمَا عَٰهَدُواْ عَهۡدٗا نَّبَذَهُۥ فَرِيقٞ مِّنۡهُمۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ
لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَآءَهُمۡ رَسُولٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ
مُصَدِّقٞ لِّمَا مَعَهُمۡ نَبَذَ فَرِيقٞ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ
كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمۡ كَأَنَّهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿١٠١﴾

(٩٤) (ئەی محمد ﷺ پـێیان) بـڵێ: ئـەگـەر ڕاست دەکەن و باوەڕتان وایە کە ماڵی ئەو دنیا (بەهەشت) لای خوا تایبەتمەندە بە ئێوە نەك خـەڵکی تـر، دە ئاواتی مردن بخوازن ئەگەر راست دەکەن (تا زوو بچنە ناو بەهەشت)!!

(٩٥) (بەڵام ئـەوانـە) هـەرگیز بـەهۆی رەفـتاری نـــادروست و دەست پـێشخەری نـاپەسەندیانەوە ئاواتی مەرگ ناخوازن، خوایش چاك ئـاگـادارە لە حاڵی ستەمکاران.

(٩٦) سوێند بێت ئەو جوولەکـانە دەبـینیت کـە لە هەموو خەڵك بە پەرۆشترن لەسەر دنیاو ژیانی دنیا بەهەر جۆرێك بێت، هەتا بگرە لە هـاوەڵپەرست و موشریکەکانیش، هەریەك لەوانە ئاوات دەخوازێت کە: هەزار ساڵ تەمەنی ببێت، هەر چەندە وەنەبێت تەمەنی درێژیان لە سزا رزگاریان بکات، خوایش زۆر بینایە بەو کردەوانەی کـە ئـەنجامی دەدەن.

(٩٧) (ئەی محمد ﷺ) پێیان بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیلە، (با بزانێت) کـە هـەر ئـەو جوبرەئیلە بە فەرمانی خوا ئەو قورئانەی دابەزاندۆتە سەر دڵت کتێبە پێشووەکان بـەراست دادەنێت و رێنمویی (بۆ چاکە) دەکات و مژدە بەخشیشە بە ئیمانداران.

(٩٨) ئەو کەسەی دوژمن بێت بە خواو فریشتەکانی و پێغەمبەرەکانی، بەتایبەت جوبرەئیل و میکائیل، ئەوە با بزانێت و دڵنیا بێت کە خوای گەورە دوژمنی کافرو بێباوەڕانە.

(٩٩) سوێند بێت بە خوا ئێمە بێگومان نیشانەو ئاویەتی ڕوونـمان بـۆ تـۆ نـاردووە (ئـەی محمد ﷺ) کەسیش باوەڕی پێی لەق نابێت، جگە لە دەروون نەخۆش و یاخی بووەکان.

(١٠٠) ئەوە بۆ هەر جارێك پەیمانێکیان بەستبێت (لەگەڵ خواو پێغەمبەرو موسڵماناندا) خێرا دەستەیەکیان پەیمانەکەیان شکاندووە، بەڵکو زۆربەی زۆریان باوەڕ ناهێنن (ڕێزو قـەدری پەیمان و ئیمان ناگرن).

(١٠١) کاتێکیش کە پێغەمبەرێکیان لە لایەن خواوە بۆ هات (مەبەست حەزرەتی مـحمد ﷺ) لەگەڵ ئەوەشدا کە پشتگیری لە راستی تەورات دەکـات، دەسـتەیەك لە خـاوەن کـتێبەکـان (جووەکان) کتێبی خوایان پشتگوێ خست و خۆیان لێ گێل کرد، هەرەك هەواڵی وا نەزانن و (نەیان بیستبێت).

وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ
سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ
ٱلسِّحْرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ ۚ
وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ
فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ
وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ
مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ
مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ ۚ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِۦٓ
أَنفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُواْ
وَٱتَّقَوْاْ لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌ ۖ لَّوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ
﴿١٠٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقُولُواْ رَٰعِنَا وَقُولُواْ
ٱنظُرْنَا وَٱسْمَعُواْ ۗ وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾
مَّا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ
أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۗ وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

(١٠٢) جا جووەکان (وازیان لە کتێبی خوا ـ تەورات هێناو) شوێنی ئەوە کەوتن، کە شەیتانەکان دەیانخوێندەوە دەربارەی دەسەڵات و حکومەتی سولەیمان، (ئاشکرایە کە) هەرگیز سولەیمان کافر نەبووە، بەڵکو شەیتانەکان کافربوون و خەڵکیان فێری سیحرو جادوو دەکرد، هەروەها مەردومیان فێری ئەوە دەکرد کە بۆ هاروت و ماروت دابەزی بوو (کە دوو فریشتە بوون) لە بابل (مەبەستیشیان تێگەیاندنی خەڵکی بوو لە سیحرو جادوو)، ئەوانیش کەسیان فێری هیچ شتێك نەدەکرد تا پێیان نەوتایە: ئەم کارەی ئێمە بۆ تاقی کردنەوەیەو خۆت کافر مەکە (کەچی هەندێك هەر کوڵیان نەداو) لەو فریشتانەوە شتی وافێر دەبوون کە ژن و مێردی پێ لە یەك جوودا بکەن، (هەر چەندە) ئەو جادووگەرانە ناتوانن هیچ زیانێك بە کەس بگەیەنن، مەگەر ویستی خوای لەسەر بێت، ئەو خەڵکە سەرگەردانە هەمیشە فێری شتێك دەبن کە زیانیان لێدەداو سوودی نیە بۆیان، بێگومان دەشزانن ئەوەی کاڵای وای کڕی بێت و شتی وافێر ببێت لەو دونیا هیچ بەهرەیەکی دەست ناکەوێت، (بەڕاستی) ئەو شتەی ئەوان خۆیان پێ فرۆشتووە و کەوتونەتە داویەوە شتێکی زۆر ناپەسەندە ئەگەر بزانن و تێبگەن (چونکە سیحرو جادوو چەواشەکاریە و کارێکی نادروستە).

(١٠٣) خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو جوولەکانە ئیمان و باوەڕیان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە و جوانکار بوونایە (کە بێگومان ئەمەش نایەتە دی) ئەوا پاداشتێکیان لە لایەن خوای گەورەوە کە چاکترو بەفەڕتر بوو دەست دەکەوت، ئەگەر بیانزانیایە (بیرو هۆشیان بەکار بهێنایە).

(١٠٤) ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە مەڵێن (راعِنا) (چونکە لە زمانی عیبریدا واتاکەی ناشیرینە بۆ توانج و پلار بەکار دێت، بەڵکو) بڵێن: (انظرنا) چاوەڕێ و سەیرمان بکە و بە چاکی ئەو فەرمانە لەگوێ بگرن، (چونکە) بۆ کافرو بێباوەڕان سزایەکی بە ئێشمان ئامادە کردووە (بە تایبەت ئەوانەی گاڵتە بەدین و ئیمان و موقەددەسات دەکەن).

(١٠٥) چ ئەوانەی کە کافرن لە خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان، چ موشریك و هاوەڵگەران حەز ناکەن لەلایەن پەروەردگارتانەوە هیچ خێرو بەرەکەتێك دابارێت بۆتان و روتان تێبکات، لەگەڵ ئەوەشدا خوا رەحمەتی خۆی تایبەت دەکات بە هەر کەسێك (بیەوێت و شایستە بێت) هەر خوایش خاوەنی فەزڵ و بەخششی گەورەیە.

۞ مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ
أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ
مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾ أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْـَٔلُوا۟ رَسُولَكُمْ
كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ وَمَن يَتَبَدَّلِ ٱلْكُفْرَ بِٱلْإِيمَٰنِ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾ وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ
ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا
مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ فَٱعْفُوا۟
وَٱصْفَحُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
﴿١٠٩﴾ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم
مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
﴿١١٠﴾ وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ
تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ
صَٰدِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

(١٠٦) هەرئايەتێك بسڕینەوە، یان بیخەینە باروودۆخی فەرامۆشییەوە و پشتگوێی بخەین، چاکتر لەو، یان وێنەی ئەو دەخەینە ڕوو، مەگەر نەتزانیوە کە خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە؟

(١٠٧) ئایا نەتزانیوە (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) کە بەڕاستی هەر خوا خاوەنی هەموو ئاسمانەکان و زەوییە، جگە لەو خوایە هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێکتان نیە؟

(١٠٨) (ئەی هاوەڵان) ئاخۆ ئێوەش دەتانەوێت داخوازی (گەورەو ناقۆڵا) لە پێغەمبەرەکەتان (محمد ﷺ) بکەن، هەر وەك کاتی خۆی داخوازی لە موسا کرا، جا هەر کەسێك ئیمان و باوەڕ بگۆڕێتەوە بە کوفر، ئەوە بێگومان ڕێبازی ڕاست و دروستی وون کردووە.

(١٠٩) زۆرێك لە خاوەن کتێبەکان ئاواتە خوازن لەبەر حەسوودی و ناپاکی خۆیان ئەگەر بۆیان بکرێت بتانگێڕنەوە ڕیزی بێ باوەڕان ئەمەش دوای ئەوەی کە حەق و ڕاستییان بە تەواوی بۆ ڕوون بۆتەوە، بەڵام ئێوە هەر لێیان ببورن ولێیان مەگرنو چاوپۆشییان لێ بکەن، تا خواکاری خۆی ئەنجام دەدات و ویستی خۆی جێبەجێ دەکات، بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

(١١٠) (کەواتە ئەی ئیمانداران) نوێژەکانتان بەچاکی ئەنجام بدەن و زەکاتیش بدەن (بە خاوەن مافەکان) و دڵنیا بن کە هەر کارێکی چاکە بۆ خۆتانی دەکەن، لای خوا بزر نابێت و دەستتان دەکەوێتەوە چونکە بەڕاستی خوا بیناو بە ئاگایە بەوکاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.

(١١١) (جوولەکەو گاورەکان) دەڵێن: هەرگیز کەس ناچێتە بەهەشتەوە بێجگەلە جوولەکە یان گاور، جائەوە ئاواتو خەیاڵی خۆیانە (تۆش ئەی محمد ﷺ، یان ئەی ئیماندار) پێیان بڵێ: ئەگەر ڕاستگۆن: بەڵگەتان لەسەر ئەم قسەیە بهێننە مەیدانەوە (ئەگەر ئێوە بەهەشتی بن، ئەوا موسوڵمانانیش بەهەشتین چونکە باوەڕیان بە موسا و عیساش هەیە).

(١١٢) نەخێر وانی‌یە، هەرکەس بەراستی خۆی بداتە دەست خواو لەهەمان کاتدا چاکەکارو موسڵمان بێت، ئەوە پاداشتی خۆی لای پەروەردگاری دەست دەکەوێت و نەترسیان دەبێت و نەغەم و پەژارە دایان دەگرێت.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ
لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَٰلِكَ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ
اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ
لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ
فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾
وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَل لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَٰلِكَ
قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ
قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ
بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

(١١٣) جولەکە دەڵێن: گاورەکان لەسەر هیچ بنەماو راستییەك نین، گاورەکانیش دەڵێن: جوولەکە لەسەر هیچ بنەماو راستییەك نین، لە کاتێکدا ئەوانە کتێبی (تەورات و ئینجیلیش دەخوێننەوە) هەروەها ئەوانەش کە هیچ نازانن (لە بتپەرستانی عەرەب) هەروا دەڵێن (بروایان بەئایینی ئیسلام و ئەوانیش نیە) خوایش لە رۆژی قیامەتدا دادگایی نێوانیان دەکات لەوەی کە ناکۆکن تیایدا.

(١١٤) جا کێ لەوە تاوانبارترو ستەمکارترە کە مزگەوتەکانی خوا قەدەغە دەکات لەوەی ناوی پیرۆزی ئەوی تیادا ببرێت و باسی ئاینی ئەوی تێدا بکرێت و هەوڵ بدات بۆ وێران کردنیان، ئەوانە بۆیان نیە بچنە مزگەوتەکانەوە مەگەر ترسی خوایان لەدڵدا بێت، ئەوانە تەنها سوکی و ریسوایی بەشیانە لە دنیاداو لە قیامەتیشدا سزای گەورەیان بۆ هەیە.

(١١٥) ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاواو (هەموولایەك) هەر خوا خاوەنیەتی، جا ڕوو بکەنە هەر لایەك خوا لەو جێیە ئاگای لێتانە، بەڕاستی خوا فراوانگیر وزانایە.

(١١٦) (جوولەکەو گاورو بت پەرستان) دەڵێن: خوا منداڵی بۆ خۆی داناوەو فەراهەمی هێناوە (لەکاتێکدا خوا پێویستی بەکەس نیە) نەخێر وانیە، بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هەر خۆی خاوەنیەتی، هەر هەمووشیان ملکەچ و فەرمانبەرداری ئەوزاتەن.

(١١٧) (هەر ئەوزاتە) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویە بەجوانترین شێوە، جا هەر کاتێك بڕیاری هەر شتێك بدات، تەنها ئەوەندەی بەسە کە فەرمانی بوون یان پێشهاتنی بدات، ئیتر خێرا ئەو شتە، یان ئەو کارە، دەبێت و ئەنجام دەدرێت.

(١١٨) جا ئەوانەی نەفام و نەزانن دەیانگوت: بۆ خوا لەگەڵ ئێمە گفتوگۆ ناکات؟! یان موعجیزەو نیشانەیەکمان بۆ نایەت؟!! (شایانی باسە) کەسانی تریش پێش ئەمان هەمان شتیان دەوت، ئەمانە دڵەکانیان چوونیەکەو لەیەك دەچێت (شێوازی دەربرینیان جیاوازە)، بێگومان ئێمە چەندەها بەڵگەو نیشانەی ئاشکراو روونمان دیاری کردووە بۆ ئەو کسانەی کە راستی خوازن و بە شوێن حەقیقەتدا دەگەڕێن.

(١١٩) بەراستی (ئەی محمد ﷺ) ئیمە تۆمان هاوڕێ لەگەڵ حەق و راستەقینەکاندا رەوانە کردووە تا مژدەدەر بیت بە ئیماندااران و ترسێنەر بیت بۆ بێ باوەران، بێگومان تۆ هەرگیز بەرپرسیار نیت لە نیشتەجێکانی دۆزەخ.

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ
هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ
مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ
ٱلْكِتَٰبَ يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ
فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٢١﴾ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾ وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا
لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا
شَفَٰعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾ ۞ وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ
فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا
يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ
وَأَمْنًا وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى ۖ وَعَهِدْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ
وَإِسْمَٰعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْعَٰكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ
ٱلسُّجُودِ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّ ٱجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَٱرْزُقْ
أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۖ قَالَ وَمَن كَفَرَ
فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

(١٢٠) هەرگیز جولەکە و گاورەکان لە تۆ (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) رازی نابن، هەتا بە تەواوی شوێن ئاین و بەرنامەیان نەکەویت، پێیان بڵێ: بەراستی هەر بەرنامەی خوا (ئاینی ئیسلام، شایستەی ئەوەیە کە هەموولایەکمان شوێنی بکەوین) هیدایەتی راست و دروست هەر لای ئەوە، خۆ ئەگەر شوێن ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت پاش ئەوەی زانیاری و زانستیت پێگەیشتووە، ئەوە بزانە کە لە لایەن خواوە هیچ سەرپەرشتیاری و یارمەتییەکت دەست ناکەوێت.
(١٢١) دەستەیەك لەوانەی کتێبمان پێبەخشیون (قورئان) بەچاکی و بەوردی دەور دەکەنەوە، ئەوانە باوەڕیان پێی هەیەو باوەڕی پێ دەهێنن بەڵام ئەوەی بڕوای پێی نەبێت: ئا ئەو جۆرەکەسانە لە خەسارەتمەندو زەرەرمەندەکانن.
(١٢٢) ئەی نەوەی ئیسرائیل یادی ئەو نازو نیعمەتانە بکەن کە بەسەرتاندا ڕژاندوومە و من کاتی خۆی ڕێزی ئێوەم دابوو بەسەر هەموو دانیشتوانی ئەم جیهانەدا.
(١٢٣) خۆتان بپارێزن لە ڕۆژێك کە کەس لە جیاتی کەس تۆڵەو پاداشت ناداتەوە، بە هیچ شێوەیەك کەس فریای کەس ناکەوێت، کەس بارمتەی لێوەرناگیرێت، تکاو پاڕانەوەی کەس بۆ کەسانی‌تر سوودی نابێت (یاخی و ستەمکارانیش) سەرکەوتوونابن و سەرناخرێن...
(١٢٤) (یادی ئەوە بکەنەوە) پەروەردگاری ئیبراهیم، ئیبراهیمی تاقیکردەوە بە چەند فەرمان و بڕیارێك، ئەویش زۆر بە جوانی ئەنجامیدان، دوایی (کە لە هەموو تاقیکردنەوەکاندا سەرکەوت) خوا فەرمووی: من بڕیارمداوە بتکەمە پێشەوای خەڵکی، ئیبراهیم وتی: حەز دەکەم نەوەکانیشم لەوکارە پیرۆزە بێ بەهرە نەبن، خوا فەرمووی: پەیام و پەیمانی من بۆ ستەمکاران نابێت (با نەوەی تۆش بن).
(١٢٥) (یادی ئەوەش بکەنەوە) چۆن ئەم ماڵەمان (کەعبە) کردە جێگای کۆبوونەوەی خەڵکی، کە بەوپەڕی هێمنی و ئاسایش و ئاسوودییەوە لەوێ بەیەك بگەن (دە ئێوەش، خەڵکینە) مەقامی ئیبراهیم کە شوێنی تایبەتی خواپەرستی ئەو بوو، بیکەنە جێگای خواپەرستی و نوێژ، ئینجا فەرمانماندا بە ئیبراهیم و ئیسماعیل کە ئەو ماڵەم خاوێن بکەنەوە (لە چەپەڵی ماددی و مەعنەوی) بۆ ئەوانەی بەدەوریدا دەسوڕێنەوەو (طواف) دەکەن و تیایدا دەمێننەوەو (اعتکاف) دەکەن هەروەها بۆ کرنووشبەران و سووژدەبەران.
(١٢٦) (یادی ئەوە بکەنەوە) کاتێك ئیبراهیم دوعای کردو وتی: پەروەردگارا دەوروبەری ئەم ماڵەت بگێڕە بەشارێکی پڕ لە ئاسایش و ڕزق و ڕۆزی هەمەجۆریش ببەخشە بە دانیشتوانی، (بەتایبەت) بەوانەی باوەڕیان بەخواو ڕۆژی دوایی هێناوە. (خوای گەورە وەڵامی دایەوە کە دوعات گیرایەو) فەرمووی: بەڵام ئەوەش کافرە بێ بەشی ناکەم لە بەرهەم و نازو نیعمەتی کەم تەمەنی ئەم دنیایە، بەڵام لەوەودوا بە ناچاری تووشی سزای ئاگری دەکەم کە سەرئەنجام و چارەنووسێکی خراپە.

وَإِذۡ يَرۡفَعُ إِبۡرَٰهِـۧمُ ٱلۡقَوَاعِدَ مِنَ ٱلۡبَيۡتِ وَإِسۡمَٰعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلۡ
مِنَّآۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾ رَبَّنَا وَٱجۡعَلۡنَا مُسۡلِمَيۡنِ
لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةٗ مُّسۡلِمَةٗ لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبۡ عَلَيۡنَآۖ
إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ رَبَّنَا وَٱبۡعَثۡ فِيهِمۡ رَسُولٗا
مِّنۡهُمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ
وَيُزَكِّيهِمۡۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ وَمَن يَرۡغَبُ عَن
مِّلَّةِ إِبۡرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفۡسَهُۥۚ وَلَقَدِ ٱصۡطَفَيۡنَٰهُ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ
وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٣٠﴾ إِذۡ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسۡلِمۡۖ
قَالَ أَسۡلَمۡتُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٣١﴾ وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبۡرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ
وَيَعۡقُوبُ يَٰبَنِيَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمۡ كُنتُمۡ شُهَدَآءَ إِذۡ حَضَرَ يَعۡقُوبَ
ٱلۡمَوۡتُ إِذۡ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعۡبُدُونَ مِنۢ بَعۡدِيۖ قَالُواْ نَعۡبُدُ
إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ إِبۡرَٰهِـۧمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ إِلَٰهٗا
وَٰحِدٗا وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ﴿١٣٣﴾ تِلۡكَ أُمَّةٞ قَدۡ خَلَتۡۖ لَهَا
مَا كَسَبَتۡ وَلَكُم مَّا كَسَبۡتُمۡۖ وَلَا تُسۡـَٔلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

(١٢٧) بە یاد بهێنن ئەو کاتەی ئیبراهیم پایەکانی کەعبەی بەرز دەکردەوە لەگەڵ ئیسماعیلدا و (دەیانوت): پەروەردگارا ئەم کارەمان لێ وەبگرەو لە ڕیزی چاکەکانماندا تۆ ماری بکە، چونکە بەڕاستی تۆ خوایەکی زۆر بیسەرو زانایت.

(١٢٨) پەروەردگارا، هەردووکمان وا لێ بکە تەنها فەرمانبەردارو ملکەچی تۆبین و لە نەوەکانیشمان ئوممەتێکی موسوڵمان و فەرمانبەردار بۆ خۆت فەراهەم بهێنە و چۆنیەتی ڕێبازی بەندایەتیمان فێربکە و نیشانمان بدەو تەوبە و پەشیمانیمان لێ وەربگرە، بێگومان تۆ خوایەکی زۆر تەوبە وەرگرو میهرەبانو دلۆڤانیت.

(١٢٩) پەروەردگارا، بۆ ئەو خەڵکەی کە لە ئایندەدا دێن پێغەمبەرێك لە خۆیان ڕەوانە بکە، تا ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوەو فێری کتێبە پیرۆزەکەی تۆ (واتە قورئان) و داناییان بکات، تا دڵ و دەروونیان لە ژەنگ و کردەوەیان لە ڕەوشتی ناپەسەند پاك بکاتەوە، بەڕاستی هەر تۆ خوایەکی باڵادەست و دانایت.

(١٣٠) ئایا کێ لە ئاینی ئیبراهیم پشت هەڵ دەکات، جگە لەو کەسەی کەخۆی گێل و نەفام بکات، سوێندبێت بێگومان ئێمە ئیبراهیممان لەم دنیایەدا هەڵبژاردوەو (کردوومانە بەپێشەوا) بەڕاستی لەو دنیاش لە ریزی پیاو چاکاندایە.

(١٣١) کاتێك پەروەردگاری پێی وت: ملکەچ و فەرمانبەردار بە، (ئەویش خێرا) وتی: تەسلیمی پەروەردگاری هەموو جیهان بووم (باوەڕی پتەوم پێی هەیە).

(١٣٢) جا ئیبراهیم و یەعقوب ئەم وەسێتەیان کرد بۆ کوڕەکان و نەوەکانیان، (هەریەك لەوان فەرموویەتی): ڕۆڵەکانم؛ بەراستی خوا هەر ئەم ئاینەی بۆ ئێوە بڕیارداوەو هەڵی بژاردووە، ئیتر ئێوەش هەوڵ بدەن بە موسوڵمانی نەبێت مەمرن (تا دوا هەناسەتان پەیڕەوی بکەن).

(١٣٣) ئایا ئێوە (ئەی جوولەکەو گاورانێك کە باوەڕ بەمحمد ﷺ ناکەن و خۆشتان بەشوێنکەوتەی ئیبراهیم و یەعقوب دەزانن) ئامادەی سەرەمەرگی یەعقوب بوون؟ ئەو کاتەی بەکوڕەکانی وت: دوای مردنی من چی دەپەرستن؟! هەموو وتیان: خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین، کە ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقن، خوایەکی تاك و تەنهایە، ئێمەش هەموو تەسلیم و فەرمانبەرداری ئەوین.

(١٣٤) ئەوانە ئوممەتێك بوون ڕۆیشتن بەخۆیان و کردەوەی چاکیانەوە، ئێوەش هەرچی دەیکەن لە چاکە بۆ خۆتانە و بەرپرس نابن لە کارو کردەوەی ئەوان.

وَقَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ تَهْتَدُواْۗ قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِـۧمَ
حَنِيفًاۖ وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾ قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ
أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ
وَٱلْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِيَ ٱلنَّبِيُّونَ
مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾
فَإِنْ ءَامَنُواْ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ ٱهْتَدَواْۖ وَّإِن تَوَلَّوْاْ فَإِنَّمَا
هُمْ فِي شِقَاقٍۖ فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ
﴿١٣٧﴾ صِبْغَةَ ٱللَّهِۖ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبْغَةًۖ وَنَحْنُ لَهُۥ
عَٰبِدُونَ ﴿١٣٨﴾ قُلْ أَتُحَآجُّونَنَا فِي ٱللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
وَلَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمْ
تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ
وَٱلْأَسْبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰۗ قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُۗ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِۗ وَمَا ٱللَّهُ
بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْۖ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

(١٣٥) (کەچی هێشتا ئەوان بە موسوڵمانان) دەڵێن: وەرن ببنە جولەکە یان گاور تا بکەونە سەر ڕێگەی ڕاست!!
(ئەی محمد ﷺ پێیان) بڵێ: (نەخێر وانابین) بەڵکو شوێن ئاین و بەرنامەی ئیبراهیم دەکەوین کە پاك و دروستەو هەرگیز لەریزی بتپەرستان و هاوەڵگەراندا نەبووە.
(١٣٦) (ئەی پەیرەوانی محمد ﷺ ئێوە) بڵێن: ئێمە باوەڕمان بە خوا هێناوەو بەو قورئانەش کە دابەزیوە بۆمان و بەوەش کە دابەزیوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و نەوەکانی یەعقوب، هەروەها بەو پەیامەی کە بۆ موساو عیسا هاتووە و بەو پەیامانەی کە بۆ پێغەمبەران بەگشتی ڕەوانە کراوە لە لایەن پەروەردگاریانەوە، ئێمە جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانەدا، ئێمە هەموومان تەنها تەسلیمی فەرمانی پەروەردگارین.
(١٣٧) جا ئەگەر ئەوان (جولەکەو گاورەکان) باوەڕیان هێنا، وەك ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێ هێناوە، ئەوە بەڕاستی مانای وایە ڕێبازی هیدایەتیان دۆزیوەتەوە، بەڵام ئەگەر پشتیان تێکرد، ئەوە بێگومان دەکەونە دژایەتی و دوبەرەکی‌یەوە، (بەڵام دڵنیابە ئەی محمد ﷺ ئەی ئیماندار) خوا تۆ دەپارێزێت لە پیلان و تەڵەکەیان چونکە ئەو خوایە زۆر بیسەرو زانایە.
(١٣٨) (ئەم ئاین و بەرنامەیە) ئەو ڕەنگ و نەخشەیەیە کەخوا دایرشتووە، کێ هەیە لە خوا چاکتر ڕەنگو نەخشەی جوان بکێشێت و دایرێژێت، لە هەموو بارو دۆخێکدا ئێمەی ئیماندار هەر ئەو دەپەرستین.
(١٣٩) (بەو جوولەکانە) بڵێ: ئایا ڕەوایە ئێوە دەربارەی ئاینی خوا قرەو گاڵەو کێشەمان لەگەڵ دەکەن (دەتانەوێت پێغەمبەرایەتی هەر لەناو ئێوەدابێت! لەکاتێکدا کە قەدری خوایش نازانن و کوڕو هاوسەری بۆ بریار دەدەن!!)، خۆ خۆتان چاك دەزانن کە ئەو خوایە پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە، کاروکردەوەی خۆمان وکاروکردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە (ئێمە لە بۆچوون وکاروکردەوەتان بەرین)، ئێمە تەنها دڵسۆزو ملکەچی ئەو پەروەردگارەین.
(١٤٠) چۆن دەڵێن کە: ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی، جولەکە یان گاور بوون؟!! پێیان بڵێ: باشە ئایا ئێوە دەزانن یان خوا؟ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە شایەتیەکی خوایی لەلابێت و شاردبێتیەوە، بێگومان خوا بێ ئاگانیە لەوکاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن.
(١٤١) ئەوانە ئوممەتێك بوون ڕۆیشتن بەخۆیان و کردەوەی چاکیانەوە، ئێوەش هەرچی دەیکەن لە چاکە بۆ خۆتانە و بەرپرس نابن لەکاروکردەوەی ئەوان.